

مقدمه

تعداد زیادی از کنه‌ها گیاه‌خوار بوده و به محصولات کشاورزی در باغ و مزرعه خسارت می‌زنند و تعدادی از گونه‌های گیاه‌خوار در محیط‌های انباری از غلات و خشکبار تغذیه می‌کنند. کنه‌های گیاهی دارای قطعات دهانی برنده و مکندند. به این ترتیب که زمان تغذیه ابتدا بافت گیاه را پاره کرده و پس از خروج شیره گیاهی آن را می‌مکند. در این حالت مقدار از آب گیاه از محل پاره شدن تبخیر می‌شود و به این علت برگ‌ها و میوه‌ها به شدت می‌ریزند. بیشتر کنه‌هایی که در کشاورزی اهمیت دارند در سطح برگ تولید تار می‌کنند که به آنها کنه‌های تار عنکبوتی می‌گویند.

تولید مثل و رشد جنین در کنه‌ها

تولید مثل در کنه‌ها معمولاً به طریقه جنسی و با مشارکت جنس نر و ماده انجام می‌گیرد. اما در برخی از موارد تولید مثل می‌تواند بصورت بکرزایی اختیاری Facultative parthenogenesis انجام گیرد. بکرزایی در کنه‌ها ممکن است به سه صورت زیر دیده شود:

نرزیایی Arrhenotoky: منظور تولید نرهای هاپلوئید از تخم تلقیح نشده است که در Prostigmata (شکل ۱) و Mesostigmata دیده می‌شود.

شکل ۱- نمونه‌ای از آثار خسارت کنه‌های راسته *Prostigmata*

ماده‌زایی Thelytoky: تولید ماده‌های هاپلوئید از تخم‌های تلقیح نشده در سه راسته Mesostigmata و Metastigmata و Cryptostigmata دیده می‌شود.

Amphoterotoky: تولید نر و ماده‌های هاپلوئید از تخم‌های تلقیح نشده که در Astigmata دیده می‌شود.

کنه‌ها از لحاظ تعداد کروموزومی متفاوت هستند. حداکثر ۳۶ جفت دارند اما معمولاً دو تا چهار جفت کروموزوم در اکثر آنها دیده می‌شود.

تخم‌ریزی در کنه‌ها

اکثر کنه‌ها تخم گذارند (تخم گذاشته شده و سپس مراحل جنینی سپری می‌شود). در برخی از کنه‌ها مانند برخی افراد راسته Mesostigmata حالت تخم‌گذار - زنده‌زا دیده می‌شود (مراحل در بدن مادر سپری شده و بلافاصله تخم‌گذاری صورت می‌گیرد) (شکل ۲).

شکل ۲- در برخی از کنه‌ها مانند برخی افراد راسته Mesostigmata حالت تخم‌گذار - زنده‌زا دیده می‌شود.

معدودی از کنه‌ها نیز زنده‌زا هستند. تخم‌ها معمولاً کروی یا تخم‌مرغی شکل هستند که بصورت انفرادی و دسته جمعی در محیط‌های مختلف، در کنه‌های گیاهخوار در سطح گیاه، در کنه‌های شکارگر و خاکزی در محیط‌های حفاظت شده در خاک و در کنه‌های انگل در سطح بدن میزبان قرار داده می‌شود. برخی کنه‌ها دارای یک مرحله پورگی و برخی تا هشت مرحله پورگی دارند. مراحل رشدی در کنه شامل تخم، لارو، پوره و بالغ است. در کنه‌هایی که دارای سه مرحله هستند، پوره سن اول تحت عنوان Protonymph، پوره سن دوم تحت عنوان Deutonymph و پوره سن سوم تحت عنوان Tritonymph نامیده می‌شود. هر یک از مراحل پورگی از لحاظ ظاهری و حتی محل زندگی گاهی با یکدیگر متفاوت است.

در مراحل پورگی معمولاً صفحات بدن به تدریج تشکیل شده و با گذشت زمان صفحات سخت‌تر می‌شود. در برخی از راسته‌ها سه مرحله پورگی ذکر شده مشاهده می‌شود.

در کنه‌های راسته Astigmata، Deutonymph در شرایط نامساعد تشکیل یک مرحله مقاوم تحت عنوان Hypopus = Heteromorphic Deutonymph را می‌دهد. هیپوپوس مرحله مقاومی است که کلیسرها تبدیل به Palposomna شده و انتهای بدن مجهز به بادکش‌هایی است (صفحه مکند Sucker plate) که کنه از طریق این بادکش‌ها به بدن سایر حشرات منتقل شده و بصورت Phoretic خود را از محیط نامساعد نجات می‌دهد. هیپوپوس در Astigmata به وفور دیده می‌شود.

منبع

اکرمی، محمدعلی (۱۳۹۵). کنه‌شناسی گیاهی (چاپ سوم). تشریح: انتشارات دانشگاه شیراز.

